

Sosiaali- ja terveystoimi / selvitys talousarvion 2022 määrärahojen käytön ylityksistä ja alituksista

Khall 13.02.2023 § 54

Valmistelijat sosiaali- ja terveysjohtaja Sari Hellsten, puh. 040 183 6444 ja talouspäällikkö Rauni Myyry puh. 040 184 2555.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 29.11.2021 talousarvion vuodelle 2022 ja taloussuunnitelman vuosille 2023-2024 sekä investointisuunnitelman vuosille 2022-2025. Talousarvion liitteenä kaupunginvaltuusto on hyväksynyt määräykset talousarvion ja taloussuunnitelman sitovuudesta ja määrärahojen käytöstä sekä talousarvion rakenteesta.

Kaupunginhallitus on käsitellyt talousarvion täytäntöönpano-ohjeet 20.12.2021 § 436. Kaupunginvaltuusto on käsitellyt talousarvion muutokset 10.10.2022 § 139.

Tässä selvityksessä käydään läpi pääpiirteet ylityksistä ja alituksista. Vuoden 2022 tilinpäätös sosiaali- ja terveystoimialan osalta vaatii vielä tarkempaa analysointia, koska tarkat luvut toimialalle saatiin vasta 10.2.2023. Sosiaali- ja terveystoimialalla on paljon erilaisia vyörytyksiä liittyen Jämsä-Kuhmoinen yhteistoiminta-alueeseen. Oman lisänsä tämän vuoden tilinpäätökseen tuo yhteistoiminta-alueen kuntien erkaantuminen toisistaan eri hyvinvointialueille - Jämsä Keski-Suomen ja Kuhmoinen Pirkanmaan hyvinvointialueeseen.

Jämsän Terveydelle maksettavaksi vuosihinnaksi vuodelle 2022 oli arvioitu 1,5 miljoonaa euroa ja todellisuudessa se oli 2,5 miljoonaa euroa. Tämä jakautuu toteumassa useimmille ulkoistetuille tulosalueille.

Tilinpäätöksessä valtiolta saadut koronakustannusten korvaukset näkyvät tuloina ja vastaavat kustannukset näkyvät menoina, kun ne maksetaan Jämsän Terveydelle.

KOKO TOIMIALA

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	29 552 950	29 552 950	38 461 228	8 908 278	130,14 %
Valmistus omaan käyttöön					
Myyntituotot	20 597 520	20 597 520	26 335 899	5 738 379	127,86 %
Maksutuotot	6 690 880	6 690 880	8 038 271	1 347 391	120,14 %
Tuet ja avustukset	340 890	340 890	2 253 345	1 912 455	661,02 %
Muut toimintatuotot	1 923 660	1 923 660	1 833 713	-89 947	95,32 %
Toimintakulut	-116 601 220	-117 494 520	-129 494 844	-12 000 324	110,21 %
Henkilöstökulut	-11 416 210	-11 494 210	-12 444 189	-949 979	108,26 %
Palvelujen ostot	-94 597 470	-95 412 770	-107 443 384	-12 030 614	112,61 %

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-589 360	-589 360	-694 314	-104 954	117,81 %
Avustukset	-5 705 250	-5 705 250	-4 722 616	982 634	82,78 %
Muut toimintakulut	-4 292 930	-4 292 930	-4 190 341	102 589	97,61 %
Toimintakate	-87 048 270	-87 941 570	-91 033 616	-3 092 046	103,52 %
Poistot ja arvonalentumiset	-31 010	-31 010	-72 196	-41 186	232,81 %
Poistoeron muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	-87 079 280	-87 972 580	-91 105 812	-3 133 232	103,56 %

Toimintakatteen ylitys on 3 092 046 euroa, joka on 103,52 %:a. Sosiaali- ja terveystoimen ylitystä voidaan pitää suurena. Tilikauden tulos on 3 133 232 euroa alijäämäinen. Toimialan talousarviovuodessa on useita tekijöitä, jotka vaikuttavat tilikauden tulokseen.

Kuhmoisissa ikääntyneiden palveluissa ylitykset johtuvat vaikeudesta rekrytoida henkilöstöä omiin toimipisteisiin. Henkilöstöä on jouduttu hankkimaan ostopalveluna. Henkilöstövajeen takia ikääntyneitä on jouduttu sijoittamaan muihin kuntiin. Myös perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon palveluissa on jouduttu turvautumaan ostopalveluihin.

Myös vammaispalveluissa henkilöstökulut ovat nousseet erinäisistä syistä. Lastensuojelussa on tullut kalliita sijoituksia. Tarkemmat selvitykset löytyvät kunkin tulosalueen kohdalta.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	712 430	712 430	906 639	194 209	127,26 %
Toimintakulut	-1 340 170	-1 370 170	-1 654 904	-284 734	120,78 %
Toimintakate	-627 740	-657 740	-748 265	-90 525	113,76 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 100	-3 100	-1 525	1 575	49,18 %
Tilikauden tulos	-630 840	-660 840	-749 789	-88 949	113,46 %

Tulosalueen toimintakate ylittyi 90 525 eurolla (113,76 %).

Toimintakulujen ylityksiin sisältyy mm. ulkopuoliset sijaiset, joita on vuonna palkattu taloushallintoon. Vuosi 2022 on ollut sosiaali- ja terveystoimessa siirtymävaihetta hyvinvointialueelle. Lukuisten hyvinvointialueille toimitettavien tietojen tuottamiseen on tarvittu lisätyövoimaa.

SOSIAALITYÖ JA PERHEPALVELUT

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	3 429 620	3 429 620	4 362 675	933 055	127,21 %

Toimintakulut	-17 754 510	-18 582 510	-19 817 187	-1 234 677	106,64 %
Toimintakate	-14 324 890	-15 152 890	-15 454 513	-301 623	101,99 %
Poistot ja arvonalentumiset			-15 638	-15 638	
Tilikauden tulos	-14 324 890	-15 152 890	-15 470 150	-317 260	102,09 %

Tulosalueen toimintakate ylittyy 301 623 eurolla toteuman ollen siten 101,99 %. Ylitystä voidaan pitää kyseisellä tulosalueella varsin maltillisena. Lastensuojelussa on tullut vuoden aikana uusia pitkäkestoisia sijoituksia vähemmän kuin edellisvuonna.

Työikäisten sosiaalityö- ja ohjaus

Toimeentulotuen tarve on vähentynyt, mikä saattaa johtua siitä, että asiakkaita on pystytty tukemaan kokonaisvaltaisemmin sosiaalityön palveluin.

Kotitalouksille myönnetty avustukset ovat alittaneet budjetoidun 74 105,25 euroalla (78,7 %).

Lastensuojelun perhehoito ja laitoshoido

Perhehoidon ylitys johtuu siitä, että tänä vuonna on ollut enemmän pieniä lapsia, jotka on jouduttu sijoittamaan kodin ulkopuolelle. Lasten hoitoisuuden vuoksi perhehoidon peruspalkkio ei ole ollut riittävä korvaus, vaan on jouduttu kaksinkertaistamaan palkkio. Perhehoitajia on myös jouduttu hankkimaan Pelastakaa Lapset ry:n kautta, sillä Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön kautta perheitä ei ole ollut saatavilla. Lasten hoitoisuuden kasvaessa perhehoitajille ostetaan sekä tukea arkeen että työn tekemiseen. Perheen tilanteen selvittäminen ja muutoksen aikaansaaminen vaatii aikaa, joten kiireellisen sijoituksen jälkeen on jouduttu jatkamaan sijoitusta muulla tavoin.

Kuluvan vuoden aikana on sijoitettu nuoria kiireellisesti laitoksiin. Kiireellisen sijoituksen 30 päivän aikaraja on ollut liian lyhyt tilanteen selvittelyyn, joten sijoituksia on jouduttu jatkamaan. Perustason huolenpito laitoksissa ei ole ollut kaikissa kohdissa riittävää suhteessa nuoren tarpeisiin ja täten on jouduttu ostamaan lisätukea laitoksiin, jotta nuori pystytään turvallisesti pitämään laitoksessa. Lisätuen tarve on usein seurausta siitä, ettei nuorelle ole ollut riittäviä terveydenhuollon palveluja.

Lastensuojelun tulosityksikön ylitys on 308 897,63 euroa (105,3 %).

Lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteet Jämsässä

Kustannuspaikan alitus 500 604,96 eurolla (58,8%) johtuu suurimmaksi osaksi siitä, että ollaan pystytty tekemään omana työnä avoperhekuntoutusta kotiin. Tänä vuonna ei olla jouduttu ostamaan yksityisiltä palveluntuottajilta tätä palvelua.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteet Kuhmoinen

Kuhmoisiin on ostettu vuonna 2022 avohuollon tukitoimena perhetyötä ja tukihenkilötyötä. Ylitystä on kertynyt 54 427,96 euroa (190,7 %).

VAMMAISPALVELUT

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	3 113 740	3 113 740	3 139 575	25 835	100,83 %
Toimintakulut	-15 186 160	-15 186 160	-15 684 818	-498 658	103,28 %
Toimintakate	-12 072 420	-12 072 420	-12 545 243	-472 823	103,92 %
Poistot ja arvonalentumiset			-14 410	-14 410	
Tilikauden tulos	-12 072 420	-12 072 420	-12 559 653	-487 233	104,04 %

Vammaispalveluissa toimintakate ylittyi 472 823 eurolla ja toteuma on 103,92 %.

Vammaispalveluissa toimintatuottoja on kertynyt suunniteltua enemmän eli 48 713,16 euroa.

Erilliskorvauksien kohdalla on ylitystä 98 689,14 euroa. Tulosalueelle tuli uudet paikallissopimukset ja siten tuplavuorokorvaus ja hälytysraha lisäsivät menoja. Näihin ei voitu ennakolta varautua. Lisäksi yhden ylimääräisen yöaikaisen hoitajan palkkaaminen asiakkaan hoidon vaatavuuden vuoksi lisäsi kuluja.

Vammaispalveluissa on jouduttu palkkaamaan sijaisia ulkopuolelta ja tältä kohtaa ylitystä on tullut yli 34 137,66 euroa. Vuoden 2022 aikana oli pitkiä sairauslomia mm. koronatartunnoista johtuen. Sijaisten palkkaaminen oli välttämätöntä, koska hoito- ja hoivatyössä on tarkat vaatimukset henkilöstömitoituksille. Lisäksi vammaispalvelujen piiriin on tullut uusia vaativia asiakkaita, jotka tarvitsevat ylimääräisiä hoitajia työvuoroissa. Asiakaspalvelujen ostoihin on ylitystä 18 640,29 euroa.

Palvelusetelikulut ovat yhteensä Jämsän ja Kuhmoisten osalta 690 331,01 eurolla. Palvelusetelikuista on tulossa vielä tilien täsmäytys, mikä tulee vaikuttamaan tulokseen.

Koko tulos alijäämäinen 441,476,56 euroa (103,7 %).

VANHUSPALVELUT

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	10 560 560	10 560 560	12 803 856	2 243 296	121,24 %
Toimintakulut	-33 826 260	-33 861 560	-37 462 936	-3 601 376	110,64 %
Toimintakate	-23 265 700	-23 301 000	-24 659 080	-1 358 080	105,83 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-23 265 700	-23 301 000	-24 659 080	-1 358 080	105,83 %

Vanhuspalveluiden toimintakate ylittyi 1 358 080 euroalla eli on 105,83 %:a.

Kuhmoisten palveluntuotanto

Henkilöstökulut ovat nousseet reilusti johtuen sekä henkilöstömitoitustarpeiden noususta että myös henkilöstöpulasta. Koronalla on ollut vaikutusta henkilöstön poissaoloihin. Lisähenkilöstöä on jouduttu hankkimaan mm. henkilöstövuokrausyritykseltä. Lisäksi henkilöstövaje on aiheuttanut sen, ettei palveluja ole pystytty tuottamaan täysimääräisenä omana tuotantona.

Kotihoito

Kotihoidon ostopalvelut ylittivät 60 641,38 euroa, koska kotihoitoon on jouduttu ostamaan lisätyövoimaa yksityisiltä palveluntuottajilta.

Tehostettu palveluasuminen

Asumisyksikkö Rentukka on ollut aluehallintoviraston jatkuvan valvonnan alla. Rentukka oli pitkään ns. palveluasumisen yksikkö. Kuitenkin sen asukkaiden toimintakyky todettiin jossain vaiheessa niin alentuneeksi, että se muuttui tehostetun palveluasumisen yksiköksi syksyllä 2022 ja mitoitusta jouduttiin lisäämään. Rentukan kohdalla henkilöstökulut ylittivät 154 124,62 (433,1%).

Myös tehostetun palveluasumisen yksikkö on ollut aluehallintoviraston valvonnan alla. Myös Päijännekotiin on jouduttu palkkaamaan lisää aluehallintoviraston määräyksestä ja siellä henkilöstökulut ylittivät 480 673,39 eurolla (165,7 %). Henkilöstön poissaolojen takia, on mitoitusta jouduttu täydentämään jatkuvasti.

Asiakkaalla on oikeus saada tehostetun palveluasumisen paikka 3 kk:n kuluessa sijoituspäätöksestä. Koska Kuhmoisissa on ollut jatkuva pula henkilöstöstä omissa yksiköissä, on ehostettua palveluasumista jouduttu ostamaan toisista kunnista eli Kuhmoisten ulkopuolelta. Ulkoa ostetut asumispalvelut ylittivät talousarvioon nähden 198 544,45 euroalla (430,9%).

Aluehallintoviraston valvonnan tuloksena Päijännekodin asukasturvallisuutta on ollut pakko parantaa ja sinne on jouduttu uusimaan hälytysjärjestelmä. Lisätalousarviossa määrärahaa hankintaan varattiin 15 300 euroa. Hälytysjärjestelmästä tulee myös kuukausittaisia menoja.

Aluehallintovirasto voi sulkea asumisyksikön, jos riittävää asukasturvallisuutta ei pystytä takaamaan.

Vuodeosaston tehostettu palveluasumisen yksikkö

Myös Kuhmoisten vuodeosaston yhteydessä olevaan tehostetun palveluasumisen yksikössä henkilöstökulut ovat ylittyneet riittävän henkilöstömitoituksen ylläpitämiseksi. Ylitys on 80 369,48 euroalla (126,4 %).

Vuodeosasto 10

Vanhuspalveluiden tulosalueen alla on myös vuodeosasto 10 ja siellä henkilöstökulut ovat ylittyneet 90 087,59 eurolla (108,7 %).

Vuodeosastopalvelujen ostot Kuhmoinen

Vuodeosastopalveluja on ostettu myös Jämsän Terveydeltä eli kuhmoislainen asiakas on ollut vuodeosastolla Jokilaakson sairaalassa. Tällä kohtaa ylitystä on suhteessa talousarvioon 132 910,15 euroa (191,7 %).

TERVEYSPALVELUT

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	5 315 480	5 315 480	6 457 553	1 142 073	121,49 %
Toimintakulut	-17 012 860	-17 012 860	-18 332 323	-1 319 463	107,76 %
Toimintakate	-11 697 380	-11 697 380	-11 874 770	-177 390	101,52 %
Poistot ja arvonalentumiset	-27 910	-27 910	-39 590	-11 680	141,85 %
Tilikauden tulos	-11 725 290	-11 725 290	-11 914 360	-189 070	101,61 %

Terveyspalveluissa toimintakate ylittyy 177 390 eurolla eli toteumaprosentti on 101,52.

Suunterveydenhuolto

Suunterveydenhuollon osalta talousarvioon on tullut ylitystä etenkin ostopalveluiden vuoksi. Hammaslääkärin poissaolon johdosta hammashoitajan työpanos on kasvanut keväällä, jolloin toisen hammashoitajan panosta on jouduttu ostamaan. Lisäksi vakituisen hammaslääkärin helmikuussa alkaneen äkillisen poissaolon vuoksi on jouduttu ostamaan hammaslääkäriyöpanosta saatavuuden mukaan. Lisäksi kuhmoislaisia on hoidettu yksityisellä suunterveydenhuollon palveluasemalla ostopalveluina kriittisten palveluiden turvaamiseksi. Vakituisen hammaslääkärin poissaolo on jatkunut vuoden loppuun, joten ostopalvelut ylittivät tänä vuonna selkeästi budjetoidusta.

Suun terveydenhuollossa henkilöstökulut ovat alittuneet 199 761,08 eurolla (31,3 %). Ostopalvelut sen sijaan ovat ylittyneet 255 516,10 eurolla (108,0 %).

Avoterveydenhuolto

Avoterveydenhuollon osalta toinen vakituisista lääkäreistä jäi virkavapaalle toukokuun alussa ja virkavapaa on jatkunut vuoden loppuun. Viransijaisuuteen ei ollut hakijoita, joten myös lääkäripanosta on jouduttu hankkimaan ostopalveluna.

Vastaanottopalveluissa henkilöstökulut ovat alittuneet 182 385,36 euroalla (87,7 %). Palvelujen ostot ovat ylittyneet 966 926,91 euroalla (111 %).

Kuntoutuspalveluissa ostot ovat ylittyneet 136 882,93 eurolla (128,3 %). Tähän kustannuspaikkaan sisältyy kansallisten suositusten mukaisia lakisääteisiä kuntoutuksia ja apuvälineitä esim. kuntoutukset MS-potilaille,

Parkinsonintautiin sairastuneille potilaille tai traumapotilaille ym. palveluihin oikeutetuille potilasryhmille.

Hyvinvointialuevalmistelu ja lisäresurssin tarve

Syksyn aikana on jouduttu ottamaan ylimääräistä sairaanhoitajaresurssia Pirkanmaahan integroitumisesta johtuvan lisätyön vuoksi, esihenkilö on joutunut tekemään käytännössä puolet työstä hyvinvointialueeseen liittyviä työtehtäviä. Palkkakulut tämän vuoksi ylittyvät budjetoidusta tänä vuonna.

ERIKOISSAIRAANHOITO

	TA 2022	TA+lta 2022	TP 2022	Ero € tp-lta	tot %
Toimintatuotot	6 421 120	6 421 120	10 790 930	4 369 810	168,05 %
Toimintakulut	-31 481 260	-31 481 260	-36 542 676	-5 061 416	116,08 %
Toimintakate	-25 060 140	-25 060 140	-25 751 745	-691 605	102,76 %
Poistot ja arvonalentumiset			-1 034	-1 034	
Tilikauden tulos	-25 060 140	-25 060 140	-25 752 779	-692 639	102,76 %

Erikoissairaanhoidon toimintakate ylittyy 691 605 eurolla eli toteuma on 102,76 %:a.

Erikoissairaanhoidossa toimintatuotot ylittyivät yht. 4 485 770,29 eurolla (169,9 %). Myyntituotot eli käytännössä leikkaustoiminnan tuotot ylittivät yli reilusti budjetoidun eli yli 4 200 000 euroa. Toimintakulut ylittyivät erikoissairaanhoidossa 5 061 415,73 eurolla (116,1 %), mikä selittyy pääosin asiakaspalvelujen ostolla ja jossain määrin myös vuosihinnan korottumisesta budjetoitua enemmän. Toimintakate kasvoi 575 645,44 eurolla (102,3 %).

Erikoissairaanhoidossa talousarvion tekee haasteelliseksi se, ettei tulevan vuoden tarpeita pystytä ennakoimaan. Kalliit hoidot voivat nostaa yllättävästi erikoissairaanhoidon menoja.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Hallintosääntö § 2 ja § 24

Talousarvion ja -suunnitelman sitovuusohjeet vuodelle 2022.

Ehdotus

Hallintojohtaja Auli Korhonen

Kaupunginhallitus hyväksyy sosiaali- ja terveystoimialan määrärahojen ylitykset ja alitukset vuodelta 2022 ja päättää esittää niiden hyväksymistä kaupunginvaltuustolle.

Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 20.02.2023 § 9
1284/02.02.02/2022

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.